

SIMBOLNI INTERAKCIONIZEM

SIMBOLNI INTERAKCIONIZEM □ *delno povzeto iz predavanja*

- 1* Ustanovitelj je **Mead**, ki sam ni ničesar napisal, drugi so objavili zapiske z njegovih predavanj. Simbolni interakcionizem je bil omejen predvsem na ZDA in se pojavlja kot glavni nasprotnik funkcionalizmu. Glavni pojmi o katerih Mead predava so bili:
 - 1* naša lastna predstava o sebi samem;
 - 2* odzivi drugih, ki jim mi sami ponotranjimo.
- 2* Že otrok se zaveda, da imajo drugi drugačno sliko o njem. To potem ponotranji in postane del njega.
- 3* Proces stikov je stalen. O teh »podobah« se pogajamo in prilagajamo. Si prizadevamo same sebe pokazati v boljši luči. To **pogajanje** je odločilno, kakšno podobo drugim uspemo vsiliti s tem.
- 4* To je **ETIKETIRANJE**, ki ni preprosto. Ima posledice za osebo, ki ji nadenemo neko lastnost, ki jo etiketiramo (to lahko odločilno vpliva na njeno prihodnost). Etiketiranje vpliva na lastno presojo o sebi.
 - 3* Primer 1: Nekoga prikažemo kot izjemno lepega. Ko drugi to dojamajo, postane ta oseba domišljava. To pa zato, ker so jo drugi prepričali, da je lepa.
 - 4* Primer 2: Gre za oblikovanje pristranosti v stiku učiteljice in učenca. V tem stiku, ko se učiteljici zazdi, da je otrok nadarjen se bo tudi njemu samemu začelo zdeti, da je nadarjen (njegova samopodoba se dvigne). To ni zavestna pristranost in ne delujejo objektivni dejavniki.
 - 5* Primer 3: Učiteljem so povedali, da imajo 7 inteligentnih otrok, vendar so v resnici vsi bili povprečni. Po enem letu so ugotovili, da se je inteligentnost pri njih dvignila. To je bilo nenavadno. Šlo je za dejstvo, da so učitelji bili zlasti pozorni na te otroke, so jih hvalili, spodbujali. Za učence je pozitivna spodbuda, da je učiteljica v dobrem odnosu z njim. Z dobrim stikom lahko koga po naključju prepričamo v nekaj kar se mu je prej zdelo nemogoče. Stik po naključju prepriča na pozitiven ali negativen način.
- 5* Tako je v šoli, pri zdravniku ... in predvsem je tako, ko gre za delikvenco (prestopništvo). Tu je ta teorija najbolj razširjena. Mislijo, da prestopništvo družbeno konstruirano, da je svojevoljno tisto kar mi določimo kot prepovedano. Še bolj svojevoljna je kazen.
- 6* Zagovorniki etiketiranja, trdijo da je etiketiranje samo vzrok delikventnosti. Velikokrat je relativno, ali je nekaj normalno ali ne. Preučevali so ljudi, marginalne skupine, ki so psihično, moralno in zakonsko na meji (*The nats and slats sociology - Sociologija, ki se ukvarja z norimi in kurbami*), ker najbolje bomo zvedeli resnico o družbi, če bomo preučevali marginalce (= *ljudje na meji v morali, zakona...*). Pripadniki obrobja so nosilci resnice o družbenem življenju. Ti so nosilci družbenega dogajanja, državni, uradni akti niso resnični, so zavajajoči. Do resnice pridemo s **PARTICIPATIVNO OBSERVACIJO**. Treba se je pogovarjati in živeti z njimi. Od tod prihajajo slovite raziskave. Tudi prostitutke imajo svoja pravila, ki pa so drugačna od naših. Danes je nam to že bolj sprejemljivo.
- 7* Delikvenco proizvede etiketiranje. Npr. če bodo soseda zaprli se ga bomo izogibali, ko bo prišel ven. Zagovorniki menijo, da smo že prav vsi ,kdaj že storili kakšen prekršek. To počnemo nemotivirano, okoliščine nas privedejo do tega. Večini se zaradi tega nič ne pripeti, za nekatere pa se prične pregon, kar pomeni, da ni uspel prepričati policije, sodnika,... tak človek bo pričel delikventno kariero po **naključju** (ko pride ven ga ljudje ne sprejmejo, prisiljen je, da se druži s prestopniki). Precejšen del prestopnikov niso resnični kršilci zakona (drog bi bilo potrebno prepovedati), ko pa gre za nasilje, dejanja proti premoženju, bi lahko dovolili vsaj 3 prestopke brez kaznovanja, saj bi naj posamezniki sami dojili napake in opustili dejanja. Etiketa je odločilna v družbenem življenju glede usode posameznika, ki se mu etiketa nadene in mu določi prihodnost.

Samouresničljiva prerokba (preroštvo) - pomeni, da kadar določimo da je nekdo tak in tak, se bo leta pričel tako vesti. »*Etiketa proizvaja dejanske efekte v družbenem življenju*«, je rekel **Thomas** (če nekaj jemljemo za resnico bo imelo **dejanske efekte, posledice**). Thomas je vzel mnoga pisma poljskih kmetov, priseljencev (19 stoletje) in raziskoval, kako so se prilagodili in umestili v Ameriško družbo ter sestavil knjigo o tem, o čem so pisali domov, na Poljsko.

- 8* Simbolni interakcionizem **ni makrosociološka teorija**: ne pojasnjuje razmerja med bogatimi in revnimi, med državo in razrednim dnom. Proučuje naše vsakdanje stike. Najpomembnejše je to, kar je rutinskega značaja, da bomo sami ugotovili, kaj se dogaja. Tisto, kar je uradno je ZMOTNO. Osredotoča se na to, kako drugega doživljamo, kako se opazujemo, kakšne so geste. Znan zagovornik je **Goffmann**, ki pravi, da mi hočemo skriti resničnega sebe in zato bomo prikrivali:
- 6* naša tajna zadovoljstva (pitje, kajenje,...);
- 7* napake, ki smo jih storili;
- 8* koliko smo se morali potruditi, da smo dosegli neki cilj;
- 9* žalitve in ponižanja, ki smo jih bili deležni.
- 9* Sociologija mora razkriti to, kar je skrito. Kar se dogaja na medosebni ravni. V družbenem življenju je pomembno dejstvo, da ljudje stalno ustvarjajo simbole in da s pomočjo njih komunicirajo.
- 10* Med temi SIMBOLI je najbolj pomemben **jezik**, ki je vedno navzoč v medčloveških stikih. Človek v svojem življenju potrebuje simbole, ker so nujni za njegovo življenje v družbi in celo za preživetje.
- 11* Da bi človek lahko preživel mora s pomočjo simbolov najprej **razvrstiti predmete narave na HRANO in NE-HRANO**.
- 12* Interakcija je proces v katerem ljudje rešujejo probleme, ki se nanašajo na smisel, na ustrezno reagiranje, na lastno identiteto, na predstavitev te identitete, na lastno vedenje in vedenje drugih akterjev. **Do medsebojne interakcije prihaja zaradi praktičnih razlogov**.
- 13* Najbolj pomembna je **SIMBOLNA INTERAKCIJA**, tista v kateri ljudje vplivajo drug na drugega s posredovanjem simbolov, ki jih ustvarjajo in razumejo, pojasnjujejo in definirajo.
- 14* V teku simbolne interakcije človek ustvari dve sliki o sebi. Za učinkovito funkcioniranje mora dojeti kakšno podobo imajo drugi o njem, ter to podobo interiorizirati.
- 15* Simbolni interakcionisti se v svojih analizah naslanjajo predvsem na opazovanja z udeležbo, ki so zanje edine relevantne, saj lahko tu ugotovijo najustreznejša stališča akterjev.
- a) **Blumer** - je nadeljeval Meadovo delo. Po njegovem **simbolni interakcionizem sloni na 3 trditvah**:
 1. Ljudje delujejo na osnovi pomenov, ki jih pripisujejo predmetom in dogodkom (zavrže determinizem);
 2. Pomeni sami izvirajo iz interakcije in niso navzoči na samem začetku. Pomeni se spreminjajo v poteku interakcije.
 3. Pomeni so rezultat interpretativnih postopkov, katere akterji uporabljajo znotraj interakcijskega konteksta. Ko prevzamejo določeno vlogo, akterji pojasnjujejo pomen in namene drugih.
- 10* Gre za družbo kot konstrukcijo, do katere prihaja v poteku pojasnjevanja namenov udeležencev družbenih dogajanj. Vloge so pogosto nejasne, dvoumne, kar raziskujejo interakcionisti. Človek je aktivno in ustvarjalno bitje ki ustvarja simbole, reagirajoč na situacije.
- b) **Becker** eden vodilnih interakcionistov, je raziskoval, kako učitelji ocenjujejo učence (vsi izhajajo iz ideje o idealnem učencu).
- b) **Cicourel** - raziskoval šolske svetovalce (ugotovil je, da gre za predstave, ki slonijo na socialnem statusu učencev).
 - 11* Šolski uspeh je torej zelo relativna zadeva, ni enostavno rezultat inteligence, dela in pridnosti, temveč tudi določenih definicij učiteljev in učencev samih. Preroštvo, ki se samo uresničuje (učitelj, ko učenca vidi si takoj misli, kakšen je in potem pri spraševanju to tudi potrdi).

b) Goffman - je razvil interakcionistični pristop glede organizacij in institucij. Raziskoval je bolnišnice, prišel do pojma TOTALNE USTANOVE, ki jo definira, kot mesto bivanja in dela. Tam je veliko število posameznikov v podobnih razmerah, ko so odrezani od širše družbe za daljše obdobje. Življenje poteka na zaprt formalno administriran način. Vsa dela se opravljajo pod strogo kontrolo. Osebam na koncu spremenijo predstavo o sami sebi. Posameznik izgubi vsako kontrolo nad svojim okoljem. Cilj pa je, da bi izgubil prejšnjo identiteto. **Posamezniki reagirajo na več načinov:**

- Se duhovno umika in zapira vase;
- Zavzame nepomirljivo, nespravljivo stališče do ustanove;
- Postaja vzoren;
- Poskuša ostati miren, poskuša se izogniti vsakemu problemu;

1* **Goffmanov** osnovni sklep je: V takih okoliščinah uradni cilji totalnih ustanov nimajo nikakršne zveze z resničnim življenjem, ki poteka v njej. Zato jih prezira. To ima širši pomen, družbeno življenje ima na splošno podobo gledališča, zato njegovo različico interakcionizma imenujejo **dramaturško**.

12* Interakcionisti ne upoštevajo, kaj je nekoga pripeljalo v bolnišnico. Izhajajo iz podmene, da družbene ustanove ustvarjajo objekte (žrtve) svoje dejavnosti, umetno brez prave potrebe.

e) Cicourel - raziskoval je mladoletniško delikvenco. Obstaja velika razlika v obsegu delikvence, kljub strukturalnim podobnostim. Delikvenca je proizvod interakcije različnih subjektov.

e) Lemert - raziskuje jecljanja pri Indijancih (plemena, ki nimajo besede za jecljanje ne poznajo jecljanja). Reakcija družbe naj bi bila tisto, kar omogoča ta pojav. Ne pojasnjuje, zakaj ne jecljajo vsi, če bi naj to bila stigma družbe.

13* Podoben z delikvenco je tudi **Lemertov** način obravnave paranoje, ki jo zavrne kot bolezen.

Pripombe, ki letijo na simbolni interakcionizem:

1* Usmerja pozornost predvsem na življenje v malih skupinah, izven širšega družbenega in zgodovinskega obsega, neupoštevajoč družbeni determinizem in temeljnih odnosov moči v družbi;

2* Družbeno življenje opazuje s stališča posameznika. Kot da bi dogodki potekali v nekem determinističnem vakuumu. Ne priznavajo konsekvenc, takih svojih ugotovitev. Poskušajo umestiti te ugotovitve o pristranskosti organov pregona zopet v simbolno-interakcionističen okvir ter pravijo, da gre za tekmovanje v stigmatizaciji. Te pa privedejo v strukturalne termine (odnosi moči), ki ga ne priznajo;

3* Zastopniki etiketiranja ne razlagajo, zakaj inicialno prihaja do kaznivih dejanj in do deviacij. Zanimarijo dejstvo, da so nekateri delikventni, kljub temu, da jih tako ne etiketiramo;

4* Nekateri v simbolnem interakcionizmu ugotavljajo ideološke elemente. Podmene o tem, da se vse dogaja v neposredni akciji posameznikov in da so za te odprte vse možnosti, ustrezajo ameriškim sanjam o velikih možnostih posameznika, kar pa zopet pripelje do spontane interakcije, determinizem pa je zavrjen;

5* Nagnjeni so k nominalizmu, njim ne ustreza nikakršna stvarnost.

Rezultati empiričnih raziskav, izpodbijajo teorije etiketiranja. Razlike v vedenju nastajajo predvsem pred etiketiranjem.